

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

**Проблеми та перспективи розвитку
фінансово-кредитної
системи України**

**Problems and Prospects for the Development of
the Financial and Credit System**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 5-6 грудня 2022 р.)

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК [330.34+330.336](063)
E45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 6 від 8 грудня 2022 р.)*

E45 Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України»/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2022. – 81 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference " Problems and Prospects for the Development of the Financial and Credit System" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2022
© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Лариса Гриценко</i> <i>Ірина Кожушко</i>	Особливості розрахунку показників ЕВІТ, ЕВІТДА, ОІВДА для підприємств України в сучасних умовах.....	5
<i>Інна Школьнік</i> <i>Вікторія Дзюба</i> <i>Олена Журавка</i> <i>Аліна Темченко</i> <i>Крістіна Попова</i> <i>Лариса Гриценко</i>	Оцінка ефективності фінансів депозитних корпорацій України..... «Гнучке бюджетування» як дієвий механізм планування на виробничих підприємствах Оцінка ефективності фінансів депозитних корпорацій України.....	9 13 17
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Тетяна Боряк</i> <i>Лариса Гриценко</i>	Сучасні методи аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання..... Аналіз стану прибутків та збитків підприємств України.....	20 23
<i>Лілія Деркач</i> <i>Олена Журавка</i> <i>Альбіна Білера</i> <i>Людмила Захаркіна</i> <i>Новіков Володимир</i> <i>Nataliia Pihul</i> <i>Yevhenii Pihul</i>	Пенсійний фонд України як державний позабюджетний цільовий фонд..... Вплив цифровізації економічних процесів на розвиток фондового ринку в Україні..... Economic security of the state: essence and goals.....	25 29 32
<i>Лариса Гриценко</i> <i>Вікторія Білошапка</i> <i>Олена Крухмаль,</i> <i>Поліна Коломієць</i> <i>Olena Kasian</i>	Доларизація економіки України: причини і наслідки..... Превентивне управління проблемними кредитами в умовах воєнного стану..... Managing the tourism in Ukraine with Schengen standards.....	34 38 42
<i>Дар'я Свірідова</i> <i>Лариса Гриценко</i> <i>Євгеній Охрімчук</i> <i>Лариса Гриценко</i> <i>Альбіна Білера</i> <i>Тетяна Кубах</i> <i>Євген Руденко</i>	«Зелені фінанси» в контексті забезпечення сталого розвитку..... Сучасні методи управління ризиками технології інтернету речей у бізнес середовищі..... Фінансова безпека підприємств..... Механізм та принципи фінансової безпеки як базові елементи забезпечення фінансово-економічного розвитку держави	44 47 49 51
<i>Інна Школьнік</i> <i>Уляна Вініченко</i> <i>Olena Kasian</i>	Управління фінансовим левериджем на підприємстві..... Symbolism between tourism and infrastructure.....	55 58

<i>Світлана Похилько</i>	Цифрові бізнес-моделі та способи їх опису за	
<i>Анна Єременко</i>	допомогою канви Остервальда.....	60
<i>Надія Дехтяр</i>	Теоретичні засади управління активами	
<i>Анна Шевченко</i>	підприємства.....	63
<i>Лариса Гриценко</i>	Впровадження системи фінансового контролінгу	
<i>Наталі Махно</i>	зовнішньоекономічної діяльності	
	підприємства.....	66
<i>Тетяна Кубах,</i>	Ліквідність банківської системи.....	73
<i>Альона Єфіменко</i>		
<i>Lilia Klymenko</i>	Green finance in socio-economic development.....	77
<i>Larysa Hrytsenko</i>		
<i>Anastasiia Fedan</i>	Economic essence and role of credit in the	
<i>Larysa Hrytsenko</i>	development of the state.....	79

ДОЛАРИЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ

*Гриценко Лариса Леонідівна,
д.е.н., професор
Білошапка Вікторія Анатоліївна,
студентка гр. ЕН-02/2ф,
Сумський державний університет, м. Суми*

В період загострення економічної та політичної ситуації в країні у населення зменшується довіра до національної грошової одиниці й відповідно зростає зацікавлення до заощаджень саме в іноземній валюті, яка являється більш стабільною. В результаті цього виникає процес доларизації, який можна визначити як економічне явище, за якого відбувається активне використання іноземної валюти на рівні з національною.

Можна виділити три види доларизації, які розподіляють в залежності від ролі іноземної валюти в країні (рис.1).

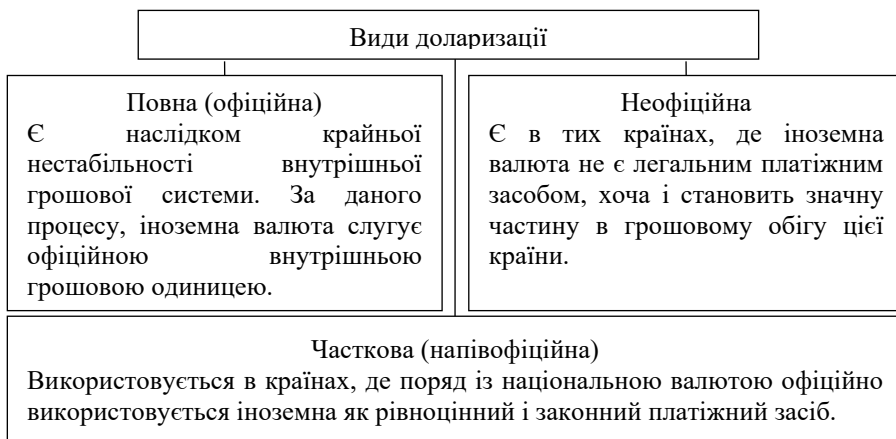

Рисунок 1 – Види доларизації економіки України
Джерело: побудовано авторами на основі [1-2]

В Україні спостерігається саме неофіційна доларизація, оскільки наша національна грошова одиниця – гривня, часто витісняється доларом США та євро, які становлять значну частину в обігу держави і виконують низку функцій на рівні з національною. Неофіційна доларизація, в свою чергу, виявляється в трьох формах: фінансова, позабанківська та неофіційна фінансова доларизація. За дослідженням фахівців Національного банку

України, Хведчука К. та Сініченко В., при економічній стабільності рівень доларизації в Україні не перевищує – 20% [1]. Аналізувати рівень доларизації в Україні можна визначаючи рівень доларизації кредитів та депозитів. Проте найбільш узагальнено рівень доларизації економіки в країні можна дослідити за допомогою методики МВФ (рис.2).

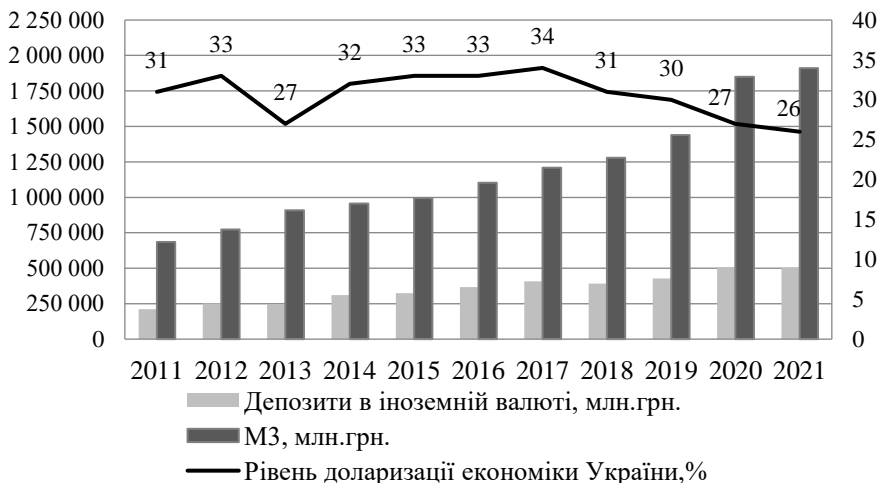

Рисунок 2 – Рівень доларизації економіки України
Джерело: побудовано авторами на основі [3]

Як можна побачити з Рисунка 2 рівень доларизації економіки перевищує нормований. Найбільше значення спостерігається у 2017 році, проте слід зазначити, що з цього року спостерігається тенденція до зменшення доларизації економіки України і у 2021 році дане значення дорівнює 26%.

Тобто, можна сказати, що рівень доларизації економіки в Україні поступово зменшується. Це дозволяє зробити висновок про те, що дії спрямовані на врегулювання доларизації мають позитивні результати. Проте для повного унормування доларизації в Україні варто більш широко охоплювати всі причини її виникнення, та найзручнішими методами впливати на них.

Можна виділити низку причин розвитку доларизаційних процесів вітчизняної економіки:

- низький рівень довіри населення до банківського сектору економіки;
- нестабільність національної валюти, а саме інфляція та високий рівень інфляційних очікувань, навіть в економічно стабільні періоди;
- ввіз іноземної валюти трудовими мігрантами;

- бажання населення робити заощадження виключно в іноземній валюті, щоб забезпечити їх від знецінення;
- високий рівень тінзації економіки (більшість операцій обслуговуються за рахунок іноземної валюти);
- надходження іноземного капіталу в економіку країни та збільшення процесу експорту, а відповідно і виручки від нього в іноземній валюті;
- менші та більш стабільні відсотки по кредитах та депозитах в іноземній валюті відносно національної;
- недосконалість нормативно-правового регулювання використання валюти в країні.

Більшість з цих факторів взаємопов'язані й виникають за умов нестабільної економічної ситуації в країні, провокуючи ще більше погіршення стану економіки під впливом високого рівня доларизації. Провівши дослідження впливу доларизації на економіку України, варто зазначити, що загалом більшість науковців виділяють лише негативні наслідки високого рівня доларизації економіки, хоча деякі з них вважають, що існує й низка позитивних (рис. 3). Позитивні наслідки доларизації пов'язані зі зменшенням ризиків суб'єктів, що здійснюють розрахунки іноземною валютою. Однак, для економіки в цілому доларизація має лише негативний вплив.

Рисунок 3 – Наслідки доларизації економіки України
Джерело: побудовано авторами на основі [1-2]

Щоб зменшити негативний вплив доларизації на економіку країни варто привести її до природного рівня, за якого питома вага валютних фінансових активів та зобов'язань буде відповідати структурі економіки в умовах макроекономічної стабільності. Для цього потрібно впровадити ряд заходів:

- заборонити розрахунки в іноземній валюті між нерезидентами та резидентами на внутрішньому ринку;
- удосконалити монетарну політику держави;
- направити державну політику на зменшення тінізації економіки та створення макроекономічної збалансованості;
- збалансування державного бюджету завдяки посиленню контролю за надходженням податків та оптимізації витрат (створення бездефіцитного бюджету);
- збільшити обсяги розміщених облігацій внутрішньодержавної позики, що сприятиме зменшенню зовнішніх позик держави на міжнародних ринках;
- унормувати ставки за кредитами та депозитами в національній валюті;
- збільшення норми обов'язкового резервування за коштами в іноземній валюті та відповідно зменшення її закладами в національній;
- активізація довготермінового рефінансування банків у національній валюті під інвестиційні проекти;
- максимальне спрощення офіційних валютно-обмінних операцій;

Запропоновані заходи допоможуть підвищити довіру населення до національної грошової одиниці та зменшити проникнення валюти в країну, що значно сприятиме зменшенню рівня доларизації економіки в Україні.

Список використаних джерел

2. Khvedchuk K., Sinichenko V., Topf B. Estimating a natural level of financial dollarization in Ukraine. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2019. №. 247. P. 38–44. URL: <https://doi.org/10.26531/vnbu2019.247.03> (date of access: 28.12.2022).

3. Баришевська І.В., Богатий О.В., Роман Т.М. Доларизація в Україні: причини та наслідки. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 25. С. 626–631 URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/106.pdf (дата звернення: 29.12.2022).

4. Національний банк України : офіційний сайт. Статистика фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 29.12.2022).